

Dávno nebylo v české literatuře debutu radostnějšího nad p. Langrova Zlatou Venuši. Přihlašuje se tu o slovo nejen rozhodný talent, opravdový rozený básník, ale i hodně již vědomé kultury umělecké. Jest radostno pozorovat v beztvarem tápání a neartikulovaném blekotání naší nejmladší literatury mladého muže, který ví, co chce; který zná své síly a dovede je odměřiti úměrně k cíli, na který útočí; muže, jenž zachází střídmě se slovem, zná jeho dosah i nosnost, sílu emoční i plastickou; umělce, který *komponuje* opravdu své práce a staví je; cítí kouzlo zákonného, ladného a zaokrouhleného organismu, čar věcí dobře rostlých a uzavřených; básníka, který vypíjí skoro jemnou citlivostí život, ne aby mu podlehl, ale aby mu našel stylové rovnomocniny a nadal jej soustavnou řečí formovou.

Pan Langer má nejprve to *prius*, bez něhož není plodného a silného umění: bohatou, jemnou smyslovost i smyslnost, var krve i kvas představ. Ty jsou jako teplá prst, bez níž nemůže vyrůst žádná vegetace, ani básnická. Pan Langer má však i obraznost, která dává rozpučet se a rozrůst se těmto zárodkům, obraznost, která vystřeluje bohatě na všechny strany a splétá se v košaté koruny. Z malého a náhodného podnětu dovede vyvésti pan Langer svou obrazností celou bohatou dějovou spleť, útvar živý, teplý, smyslný a vlnící se. Jeho práce dávají neběžnou iluzi života, jeho pohybu, náhodnosti, dobrodružnosti i nestálé mihotavosti. A přitom má tento básník ještě cosi rytmického, smysl pro cykličnost, pro souběžný vzor, pro souměrnost až dekorativnou. Jest tu činný nejen silný a temný, spádový proud vůle, ale i intelekt ovládající a třídivý, který zasobuje dílo podvědomí s jasnou hrou obraznosti.

Za těchto okolností dílo p. Langrovo *přítakává* životu. A jest to radostná podívaná, třeba se dají mysliti vyšší formy tohoto přítakávání, než které podává posud p. Langer, a třeba tato životní radost není u p. Langra zatím nic jiného než harmonie dobrého mechanismu, opojení ze stroje dobře pracujícího. I tak jest cenná: jest to klad a já, milenec klasicismu, věřím snad trochu primitivně, že klad, byť nižší sféry, jest užitečnější a tím hodnotnější než sterilní, byť vyšší zápor. Kladná, radostná polarita knížky p. Langrovy jeví se ve zvláštní krásné důvěře v tělo lidské, jeho zdraví a jeho instinkty, v kultu jeho úkonů generických; — jsou místa, kde smysl ten dostupuje náboženské skoro obřadnosti. Zde jest hledati vrcholy knihy.

Tím nemíním tajit ani sobě, ani autorovi nebezpečí, která jej ohrožují. Místy cítíš jakousi úponkovitost obraznosti p. Langrovy. Jsou zde práce — nejpatrnější jest to na „Loži čtyřandělíčkovém“ —, které nemají poslední nesporné *nutnosti* ve svém vývoji, — a právě tato *nutnost jest styl a není jím nic jiného*. Práce, které uvízly v nižší sféře dekorativnosti a pouhé zajímavosti. Práce více méně rozkolísané, v nichž nepokryly se a nesplynuly v jedno vůle a intelekt umělecký, mechanism podvědomý a záměr stavby. Obraznost páně Langrova mohla by zplanět, kdyby jí povolil básník uzdu. Bude třeba stupňovati a síliti vůli, aby z nebezpečných darů příznivé náhody vyvedla spolehlivá díla vědomého básnického školení a umělecké metody.

Půjde tu konec konců o problém ethický. Půjde o to, zvítězí-li talent v člověku nebo genius; příroda nebo kultura a umění; improvisační náhoda nebo zákonnost.

Zatím jsou tyto úvahy trochu předčasné: p. Langer jest v tom blaženém stadiu, kdy obojí drží si rovnováhu a kdy všechno jest možné: nejvyšší i nejnižší. Jest to stav jakési rajské nevinnosti a lhostejnosti.

A toto kouzlo — které se nevrací — tísni se jako vůně nad jeho první knížkou a lpí na ní. To učiní ji a udrží ji drahou řadě pravých milovníků poesie a dražší snad než příští knihy p. Langrovy, byť větší a pevnější.